

SZENT MÁRTON ÜNNEP

Szombathely

2012. NOVEMBER 4-18.

Szent Márton a kereszténység egyik legnépszerűbb szentje. A savariai származású Szent Márton, aki Tours püspökeként halt meg, nemcsak a szombathelyi egyházmegye, hanem Gallia (Franciaország), sőt Burgenland (Ausztria) védőszentje is. Szent Márton nevét szerte a világban sok száz, talán több ezer település és templom viseli. Legendája műalkotások sokaságának ihletője volt, életének eseményeit néphagyományok őrzik szerte Európában. Emléknapján, november 11-én és az ahhoz kapcsolódó időszakban az egyházi tiszteletadás mellett a gazdag néphagyomány is megelevenedik. Márton napjával kezdődik a téli évnegyed, amikor „mártonludat” vágnak, megkóstolják az újbort, a liba mellcsontjából időt jósolnak. Szent Márton kultusza egyre erősebb Szombathelyen, ennek jegyében egyházi megemlékezések, lampionos felvonulás, koncertek, kiállítások, előadások, várják az érdeklődőket. A szombathelyi éttermek gasztronómiai rendezvényekkel, jellegzetes libaételekkel csábítják az ínyenceket.

HIEDELMEK ÉS NÉPSZOKÁSOK

Márton, pannóniai származású szent

Márton 316-ban vagy 317-ben született a Római Birodalom Pannónia tartományában, Savaria városában (ez a mai Szombathely).

A római hadsereg katonájaként szolgált a mai Franciaország területén, amikor is a legenda szerint egy didergő koldus láttán kettéhasította köpenyét és felét annak vállára borította. A koldus állítólag maga Krisztus volt, aki még aznap éjjel megjelent Márton álmában.

Márton ekkor 18 éves volt, megkeresztelkedése után felhagyott a katonasággal és az egyház szolgája lett, 371-ben Tours püspökévé választották.

Ennek az eseménynek is van egy érdekes története, amely szerint Márton szerény ember lévén nem szándékozott püspök lenni, el is bújt a libák óljába, hogy ne találjanak rá, ám a libák gágogásukkal elárulták, így mégis a fejére került a püspöki süveg. A népszerű püspököt halála után szentté avatták.

Szent Márton az időjós

A néphagyomány úgy tartja, ha „Szent Márton fehér lovon érkezik”, azaz Márton napján esik a hó, akkor enyhe tél, amennyiben, ha „barna lovon nyargalász”, vagyis Márton napján nem esik a hó, akkor kemény, havas tél várható. „Eljött Márton szürke lovon”, mondták akkor, ha enyhe szürke és latyakos volt e napon az idő, ilyen esetben hasonló télre számítottak.

Hasonlóképpen jósoltak a téli időjárásra a libapecsenye elfogyasztása után annak melle csontjából is.

Egy kalendáriumi írás szerint pedig „Márton napján, ha a lúd jégen jár, akkor karácsonykor vízben poroszkál.”

„Szent Márton vesszeje”

Legkésőbb Márton napjáig behajtották az állatokat a legeltetésből, a pásztorok nyírfavesszőt ajándékoztak a gazdának, egészséget, bőséget és gazdag állatszaporulatot kívánva. Ezen a napon kapták meg éves járandóságukat is a pásztoemberek.

Szent Márton köpenye

Márton napján rétest szoktak sütni, hogy Márton is nyújtsa ki föléjük oltalmazó köpenyét. Dologtiltás is fűződik Márton napjához, nem volt szabad ekkor mosni és teregetni, mert attól tartottak, hogy akkor elpusztulnak a háziállatok.

Szent Márton és az újbor

Márton napjára kiforr az újbor. „Ekkor lesz a mustból bor.” Márton napján szokták csapra verni az újbort tartalmazó hordót.

Márton és a libák

„Aki Márton napján libát nem eszik, egész éven át éheznek.” – tartja a közmondás, azaz, aki a Márton napra már biztosan jól meghízott libapecsenyéből eszik az egész éven át bőven ehet ihat, így tartották ezt régen.

Márton és a lámpás

Márton napjától kezdve a céhek műhelyeiben lámpát gyújtottak, és egészen a tél végéig annak fénye mellett dolgoztak.

ÜNNEPI RENDEZVÉNYEK

November 4. vasárnap 16.00

Szent Márton Plébánia, Szombathely, Szent Márton u. 40.

Kiadvány bemutató

a SI-HU-1-1-003/02 sz. VIA SAVARIA pályázat támogatásából megvalósuló, a Szent Márton templomról készült kiadványok bemutatása.

November 5-16.

AGORA – Gyermek Ház

Márton napi vásárfia készítése

Kézműves foglalkozások a Szent Mihálytól Péter Pálig és a Matéria néprajzi sorozatok 2. foglalkozásai keretében óvodás és iskolás csoportok számára – előzetes jelentkezés alapján.

Választható foglalkozások:

- posztóliba készítése;
- húzott rétes vagy Márton kifli sütése;
- lámpás készítése.

Foglalkozásvezetők: Geosits Judit és Katonáné Nagy Mária
Részvételi díj: 250 Ft

November 6. kedd 19.00

AGORA – Művelődési és Sportház

Takács Nikolas és a Fool Moon énekegyüttes

Hallelujah gospel koncert

Takács Nikolast a 2010-es X-faktor egyik döntőseként ismerhette meg a szélesebb nagyközönség.

Hallelujah – Köszönöm az Úrnak!

Ezúttal az állandó zenész barátai (Kardos Norbert- zongora, Csányi István – saxofon) mellé a **Fool Moon** énekegyüttest hívta meg, akikkel mind zenei, mind hitbéli tartalmában a hozzá oly közelálló gospel műfajában szeretne újabb élményeket nyújtani, hívőknek, világi embereknek – mintegy hidat építve közöttük – egyaránt.

Belépő: 3500 Ft

Jegyek válthatók:

- az AGORA – Jegyirodában (Szombathely, Belsikátor 1., Tel.: 94/511-266, E-mail: jegyiroda-adora-savaria.hu)
- a Vas Népe ügyfélszolgálatán
- és az interticket hálózatában (www.jegy.hu)

November 7. szerda 10.00-13.00 és 14.00-17.00

AGORA – Gyermek Háza

„Időkerék” – helytörténeti vetélkedő

5-6. osztályos, 5 főből álló általános iskolás csapatok részvételével – előzetes jelentkezés alapján.

Szent Márton emlékekhez kötődő izgalmas felfedező, feladatmegoldó, kutató játék Szombathely belvárosában: a Savaria Múzeum és a Szent Márton Látogatóközpont érintésével.

Az egyes helyszíneken kb. 30 perces feladatmegoldás vár a résztvevőkre, melyek kapcsolódnak a helyszínek kiállítási anyagához,

az eddig megszerzett történelmi-helytörténeti ismereteikhez. A feladatok a csapatok együttműködő készségére, kreativitására, történelmi ismereteik alkalmazására épülnek. A feladatok között szerepel: totó, keresztrejtvény, képfelismerés, mozaikkép összeállítása, ügyességi játék.

A csapatok forgószínpadszerűen keresik fel a helyszíneket és teljesítik a feladatokat, teljesítményüket pontozzuk és jutalmazzuk

Jelentkezési határidő: október 19.

Cím: AGORA – Gyermek Háza (Szombathely, Jászai Mari utca 4.,

Tel.: 94/512-370, E-mail: katonane.maria@agora-savaria.hu)

November 8. – december 22.

Képtár, Szombathely Rákóczi Ferenc u.

Kéky-Magyar Éva festő, grafikus:

Átélt mítoszok c. retrospektív kiállítása

(Sopron 1931 – München 1998.)

Megnyitó: november 8. csütörtök 17.00

Kéky-Magyar Éva sajátos művészetének kialakulásában nemcsak tehetségének, hanem életrajzi körülményeinek is nagy szerepe van. Akkor kezdte el akadémiai tanulmányait, amikor (az '50-es évek második felében) Magyarországon e szakterületet a külföldtől való elzárkózás jellemezte. Ebben az időszakban Nyugat-Németországban tanult és az itt

elsajátított látásmód segítségével közelebb jutott az art brut és pop art irányzatokhoz. A '60-as évektől a '70-es évek elejéig Ausztráliában tanulmányozta a kortárs tendenciákat, ugyanakkor elmélyedt az ottani ősi mitológia világában, amelyet egyedülálló módon ötvözött a modern szemlélettel. A '70-es évek elején, Szombathelyen letelepedve tovább dolgoztak benne ezek az élmények, ugyanakkor egyik úttörője lett a számítógépművészetnek is, melyben egyedülálló módon felhasználta azt a motívumkincset, amelyet korábban Ausztráliában fedezett fel. Alkotásai expresszív, sokszor szürreálisak. A jól elsajátított grafikai tudásnak köszönhetően kalligráfiája meggyőző, mindemellett megfigyelhető a bátor, egyedi színhasználat is.

A kiállításban művészetének összes szegmensét megismerhetjük, és meggyőződhetünk arról, hogy egy komoly figyelemre érdemes életművel állunk szemben.

November 8. csütörtök 16.00

Székesegyház, Szombathely, Mindszenty tér 1.

Misztériumjáték Szent Márton életéről

Előadják a Brenner János Általános Iskola növendékei. Az iskola felső tagozatos diákjai jelmezes játék keretében mutatják be a szent püspök életútját. Az előadásra minden szombathelyi gyermeket, azok szüleit, és minden kedves érdeklődőt szeretettel várnak.

November 9. péntek 10.00

Szent Márton Plébánia és Látogatóközpont, Szombathely, Szent Márton u. 40.

Könyvbemutató

A Híres szombathelyi nők című sorozatban Dr. Zsámbéki Monika művészettörténész által megírt gr. Batthyány Erzsébetről szóló kötet bemutatása. A kiadvány a Szülőföld Könyvkiadó gondozásában jelenik meg. Ezzel egy időben kiállítás nyílik gr. Batthyány Erzsébetről.

November 9. péntek 10.00-11.00 és 14.00-15.00

Tourinform Iroda, Szombathely, Király u. 1.

„Szent Márton nyomán”

– Ingyenes idegenvezetés magyar, angol nyelven

A Vas Megyei Önkéntes Centrum közreműködésével a Tourinform Irodától indul a séta. Az érdeklődők a túra során megismerhetik Szent Márton életútját, szombathelyi kötődésének jelentőségét, valamint a város történetét.

Útvonal: Székesegyház – Szily János szobra – Fő tér – Szent Márton templom és Látogató Központ

November 9. péntek 13.00-18.00

November 10. szombat 10.00-13.00

Szombathely, Fő tér

„Márton napi kirakó” – szabadtéri játszóprogram

Szent Márton napjához kötődő, néphagyományokat megismertető játszóprogram óvodás és iskolás gyermekcsoportoknak, családoknak.

A játszóprogram egy **pontgyűjtő játékos versenyt** tartalmaz 8-10 játékhelyszínnel: kirakójáték és szerencsekerék, állatterelés szokása, lámpagyújtás és adakozás hagyománya, mosás és teregetés szokása, jelképes borkóstolás, rétes nyújtás, libatömő játék.

A játékhelyszíneken ügyességi és gondolkodtató feladatokon keresztül a résztvevők megtudhatják, mi a jelentősége annak, hogy milyen színű lovon

érkezik Szent Márton, mit jelent, ha Márton napján a lúd jégen áll, mi is az a Szent Márton vesszeje, szabad-e Márton napon ruhát mosni, libát

enni, miért e napon verik csapra az újbort tartalmazó hordót, miért sütöttek rétest az asszonyok, miért ekkor gyújtanak lámpást. Minden megoldott feladatért pecsét és a játék végén jutalom jár.

Kapcsolódó programok: kézműves foglalkoztatók (pl. libahajtogatás, lampionkészítés) és néptáncos szabadtéri műsor.

November 9. péntek 17.00

Székesegyház, Szombathely, Mindszenty tér 1.

Vesperás – esti dicséret

A hívek a megyéspüspök és a papnövendékek vezetésével a Szent Márton napi zsoltosmából az esti dicséretet imádkozzák. Az imaóra előénekesei a Székesegyház Werner-kórusának és a város plébániai énekkarainak tagjai. A vesperás himnusza, a zsoltárokat keretező énekek, a fohászok felidézik Márton püspök személyiségének legjelentősebb vonásait.

November 9. péntek kb. 17.45

Székesegyház – Szent Márton-templom

Lampionos felvonulás és Szent Márton szobrának megkoszorúzása

Útvonal: Székesegyház – Széchenyi utca – Fő tér – Savaria tér – Szent Márton utca – Szent Márton-templom
A Savaria Legió által vezetett lampionos felvonuláshoz bárki csatlakozhat!

Koszorúzás és ünnepség a Szent Márton szobor előtt. *Ezt követően* a SI-HU1-1-003/02. sz VIA SAVARIA pályázat keretein belül restaurált Szent Márton oltár és felújított Szent Márton kápolna megáldása.

November 10-11. szombat-vasárnap 9.00-17.00

Vasi Múzeumfalu, Árpád u. 30.

Szent Márton napi országos nagyvásár

Az országos hírű Szent Márton napi vásárra hazánk szinte valamennyi szegletéből érkeznek minőségi portékákat kínáló árusok, de ahogyan ez lenni szokott az erdélyi kézműipari termékek sem hiányoznak majd a palettáról.

A nagyszínpadon zajló programok között lesz gyermekelőadás, néptánc, népzene s más, vásári hangulatot idéző előadás, bemutató.

Az egész napos nézelődésben, alkudozásban megfáradt látogatók megköstölhetják a kürtöskalácsosok, gesztenyesütők friss csemegéit, a lacikonyhák kínálta libaétkeket, majd koccinthatnak egyet a jobbnál-jobb borokat kínáló gazdánál.

Szent Mártonhoz kapcsolódó népszokásokkal, ügyességi játékokkal, illetve gyermekfoglalkoztatókkal a múzeumfalu egész területén találkozhat a tisztelt nagydémű.

Belépőjegy: 800 Ft, kedvezményes: 400 Ft

Nyitva: 9.00-17.00 óráig

November 10. szombat 10.00

Székesegyház, Szombathely, Mindszenty tér 1.

Püspöki koncelebrációs szentmise az egyházmegye védőszentjének ünnepén

Főcelebráns: Várszeghi Asztrik OSB, pannonhalmi főapát. A hagyománynak megfelelően az idei évben is külön meghívást kapnak a Szent Márton templommal rendelkező települések. A szentmise végén a Márton püspök ereklyéit őrző herma előtt közösen imádkoznak közbenjárásért, pártfogásért.

November 11. vasárnap 16.30

Szent Márton Plébánia és Látogatóközpont, Szombathely, Szent Márton u. 40.

Könyvbemutató

Wilhelm Hünnermann: Reiter der Barmherzigkeit című Szent Mártonról szóló életrajzi regénye, Bátorság és irgalom címmel történt magyar fordításának bemutatása. Fordította: Molnár Miklós. A kiadvány a Martinus Vallási - és Kulturális Egyesület és a Martinus Kiadó gondozásában jelenik meg.

November 11. vasárnap 18.00

Szent Márton-templom, Szombathely, Szent Márton u. 40.

Búcsúi szentmise a Szent Márton-templomban

November 12. hétfő 10.00

MMIK – Színházterem, Szombathely, Ady tér 5.

Az országjáró király

Soltis Lajos Színház előadása

November 14. szerda

AGORA – Szalon, Szombathely, Fő tér 10.

Four Bones Quartet

„Crossroads” - lemezbemutató koncert

2011 szeptemberében jelent meg nagylemezük „Crossroads” címmel. A lemez kiváló magyar zeneszerzők műveit mutatja be, melyek kifejezetten az együttes számára íródtak a tangótól egészen a crossoveren át népies, jazzes elemekkel tűzdelve egy kicsit másképpen megközelítve a kortárs zenét.

A „Crossroads” produkció telt ház előtt, nagy sikerrel mutatkozott be 2011 szeptemberében a budapesti Trafó Kortárs Művészetek Házában, majd november 15-én Pomázon a Teleki-Wattay Művészeti Iskola Hangversenytermében szintén telt ház előtt nagy sikerrel zárult a lemez második bemutatása is.

A zeneművészek kifinomult stílusérzéke és magával ragadó előadásmódja kortól, nemtől és földrajzi hovatartozástól függetlenül a közönség széles csoportját képes bevonni a hazai kortárs zenei izgalmas világába.

A koncerten közreműködő zenészek:

- Juhász István – harsona
- Villányi László – harsona
- Halász Ágoston – harsona
- Gyetvai Péter – harsona
- Horváth Gábor "Tojás" – zongora
- Nagy Zsolt – ütőhangszerek

Belépődíj: 1800 Ft

Jegyek elővételben válthatók a

- az AGORA – Jegyirodában (Szombathely, Belsikátor 1., Tel.: 94/511-266, E-mail: jegyiroda-agera-savaria.hu)
- a www.jegymester.hu weboldalon
- és a rendezvény előtt a helyszínen.

November 15. csütörtök 18.00

AGORA- Művelődési és Sportház

Popper Péter: A karnevál vége

A „Részemről mondjunk mancsot” és a „Ne menj a romok közé” c. könyvek színpadi változata

Színpadi vallomás, sok mosollyal és szomorúsággal, de mindvégig abban a meggyőződésben, hogy aki nagyon figyel az állatokra, az emberekről is megtud valami fontosat...

Magyarország valaha volt egyik legnépszerűbb pszichológusa, gyermekpszichológusa, vallási gondolkodója, közéleti személyisége tavaly ment el közülünk. Élete utolsó harmadában nagy hatást gyakorolt rá a buddhizmus, és a buddhisták élőlényszeretete.

Előadásunk alcíme: „Életmese állatokról és emberekről". Kötelező darab Popper Péter rajongóknak, színházba járóknak, otthon elmélkedőknek és persze minden állatbarátnak!

Szereplők:

Professzor
Színésznő
Kutya

PERJÉS JÁNOS
MALEK ANDREA
LILI

Színpadra alkalmazta:

Perjés János

Díszlet:

Bori Tamás

Jelmez:

Mohácsi Nóra

Rendező:

BORI TAMÁS

Belépődíj: 2600 Ft

Jegyek elővételben válthatók a

- az AGORA – Jegyirodában (Szombathely, Belsikátor 1., Tel.: 94/511-266, E-mail: jegyiroda-agera-savaria.hu)
- a www.jegymester.hu weboldalon
- és a rendezvény előtt a helyszínen.

November 15. csütörtök 19.00

MMIK – Színházterem, Szombathely, Ady tér 5.

Nyitott Akadémia – Dr. Bagdi Emőke előadása

November 16. péntek 16.00

Találkozás helye: Fő tér (Szentháromság szobor)

Szent Márton és Szent Quirinus nyomában a belvárosban

A „Szombathelyi séták” programsorozat rendezvénye

Útvonal: Fő tér – Kossuth Lajos utca – Szent Quirinus-emlékmű – Várköz – Papi Szeminárium – Székesegyház – Fő tér

Találkozás 16.00 órakor a Szentháromság szobornál

A sétát vezeti: Orbán Róbert

A részvétel ingyenes!

November 17. szombat 15.00-18.00

AGORA – Gyermek Ház

Szent Márton – családi játszóház

- Különbéféle kézműves technikák kipróbálása
- vásárfia készítése
- népszokások felelevenítése.

Részvételi díj:

420 Ft/fő vagy

1300 Ft/család

November 18. vasárnap 9.00-13.00

MMIK, Szombathely, Ady tér 5.

ÜVEGGOLYÓ – családi nap Gazdag Erzszi emlékére

A Mesebolt Bábszínház és a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ közös rendezvénye

A belépés díjtalan!

November 18. vasárnap 16.00-19.00

Szent Kvirin Plébánia, Rendház és Oratórium

9700 Szombathely, Táncsics Mihály utca 44.

„Ahol a két savariai szent találkozik”

– Szent Márton heti program a Szent Kvirin plébánián

Oratóriumi játékdélután

Program:

16.00 Köszöntő, gondolatébresztő a savariai szentekről

16.15-17.00 Bazárjáték

A gyerekeknek felállított állomásokon különféle játékos, logikai, ügyességi feladatokat valamint a savariai szentekhez kötődő feladatokat, totót kell majd megoldaniuk, melyekért kuponokat kaphatnak. A kuponokat

ajándékokra lehet majd beváltani. (Közben nevezés a ping-pong- és csocsó versenyre)

17.00-17.45 Méta várjáték (amennyiben az időjárás megengedi)

17.45-19.00 Ping-pong verseny/ Csocsó verseny

(Ebben az időben más elfoglaltságot is kínálunk azok számára, akik nem szeretnének indulni a versenyeken: pohárpakolás, sakk, floorball)

19.00-19.15 Esti ima

November 18. vasárnap 16.00

Szent Márton-templom, Szombathely, Szent Márton u. 40.

Soós Gábor orgonaművész koncertje

Műsor: G. Muffat (1653-1704): Toccata prima

M. Weckmann (c.1616-1674): Fantasia ex D

D. Buxtehude (1637-1707): Ciacona in c (BuxWV159)

J. P. Sweelinck (1562-1621): Ricercare a1

A. van Noordt (1619-1675): Fantasia in d

J-Fr. Dandrieu (1682-1738): Offertoire pour le Jour de Pâques "O filii et filiae"

J. P. Sweelinck: Ich fuhr mich über Rheine

H. Scheidemann (1595-1663): Galliarda ex D

J. S. Bach (1685-1750): Allabreve in D (BWV 589)

November 18. vasárnap 19.00

AGORA – Művelődési és Sportház

HOBO – Ars Blusica – koncert

Ahogy Földes Lászlótól, azaz Hobótól megszokhattuk, előadásának tematikája ezúttal is a költészet és a zene körül forog.

Költészethez kapcsolódó részt egy József Attila sor idézi meg „ha költenél, s van rá költség”, míg a zenei rész egy Ady sorral foglalható össze: „Történelmi lecke fiúknak” !

Hobo zenészeivel ízelítőt ad a készülő Requiem a bluesért című összefüggő műből is. Így az esten elhangzik majd néhány vadonatúj Viszockij- és Bob Dylan fordítás és Hobo-Póka szerzemény is.

Zenekar felállása:

Földes László – Hobo

ifj. Tornóczky Ferenc – gitár

Póka Egon – basszus gitár

Szakadáti Mátyás – dob

Fekete Kovács Kornél - trombita

Belépődíj:

- elővételben 2500 Ft (AGORA-Jegyiroda, www.jegymester.hu)
- a koncert napján: 3000 Ft

A Tourinform Iroda szolgáltatásai:

Az ünnep idején, hétköznapokon turista információszolgáltatás, a Szent Márton Ünnep programjainak közvetítése, képeslap-, térkép-, szuvenír értékesítés
Tourinform Szombathely nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9.00-17.00

Szent Márton kvíz-játék:

Szent Márton életútjával kapcsolatos kvíz kérdések a Tourinformban. A helyesen válaszolók 10 % kedvezménnyel vásárolhatnak Szent Márton emléktárgyakat, valamint Tourinform ajándékcsomagot nyernek.

Szent Márton receptverseny:

A recepteket a szombathely@tourinform.hu email címre lehet beküldeni.

Két nyertes recept kerül díjazásra. A legjobb recept szakmai zsűri értékelésével kerül kiválasztásra. Ezen kívül lesz egy közönségszíjas nyertes is. A beérkezett receptek felkerülnek a www.facebook.com/savariaturizmus oldalra és a legtöbb „lajkot” összegyűjtő versenyző receptje kapja meg a díjat.

Csak és kizárólag Márton naphoz fűződő alapanyagokból készült ételek kerülhetnek be a versenybe.